

HOMES I DONES: DRETS IGUALS A L'ESGLÉSIA?

MARIA VAN HOESSEL

Kingston, Jamaica

Drets de la dona a l'Església

Home i dona són únics. La dona pensa, sent i experimenta la vida a la seva manera, única. Creada a imatge del Creador, la dona, no menys que l'home, és creadora del nostre món humà, mitjançant la seva dedicació, les seves habilitats, els seus talents i carismes. Presentant entre nosaltres un Déu que és amor, i fent-ho com ho va fer, Jesús va habilitar també les dones per representar aquell amor: per ser nuncis de la Bona Nova, ministres dels seus sagraments de vida. Les dones són persones humanes plenes, i ciutadanes de ple dret en la comunitat d'amor de Jesús.

Per captar en tota la seva dimensió l'estatus i la missió de la dona a l'Església, necessitem primer exorcitzar els dimonis que han asfixiat la fe i la vida cristiana durant moltes generacions.

Confrontant el passat

En la nostra llarga història com a comunitat cristiana hem comès molts errors. Ara admetem amb vergonya que hem tolerat l'esclavitud, el racisme, les conquestes colonials, l'explotació dels menors... I respecte de les dones? L'Església va permetre que les dones de la nostra comunitat –les nostres mares, germanes i filles– fossin tractades com a membres de segona classe. I el que és pitjor: va presentar raons religioses per provar la seva inferioritat.

Els ensenyants i predicadors van atribuir-ho a Déu Creador: Ell va ser qui va fer l'home més fort, més intel·ligent i fiable que la dona, se'ns va dir. El Creador va confiar el control a l'home, i va posar la dona sota la seva autoritat. És el que també hauria volgut Jesús, es va dir. Jesús hauria dit que els homes, no pas les dones, el representarien en els sagraments. Ells haurien de presidir l'eucaristia. Les dones haurien de dedicar-se al servei, i a tenir fills, com la Verge Maria, la principal virtut de la qual fou la humilitat, malgrat ser la Mare de Déu.

Però per lliurar-nos del dimoni dels prejudicis contra la dona, s'ha de recular més.

Les nostres arrels en les cultures paganes

Cap discriminació ve de Déu. Doncs bé: això també s'aplica en el cas de la dona.

La fe cristiana va créixer en l'àmbit de les cultures

jueva, grega i romana. La fe cristiana no tenia experiència i, tot sovint, no va saber detectar els valors equivocats de les societats en les quals va viure. Això també va afectar la seva posició respecte de la dona. A totes les societats d'aquell temps la dona era considerada de segona categoria. Es creia, per exemple, que la dona no era un ésser humà complet; només l'home duia la llavor que, segons es pensava, contenia la futura persona completa. Les dones eren com el terreny en el qual es planta la llavor. L'home produeix la vida; la dona simplement l'alimenta; així es pensava.

Encara més: es donava per segur que els homes havien de governar, i les dones obeir. La llei romana va expulsar les dones dels oficis públics. La dona no podia testificar en els judicis. No tenia cap dret sobre els fills. El marit tenia tota l'autoritat a casa. I tot això era per protegir les dones, per la seva pobresa i el seu dèbil caràcter...

Com un primer pas per adreçar els errors comesos contra les dones, hauríem d'exposar l'origen pregon d'aquests errors. La causa real està en el món quotidià en el qual els nostres avantpassats cristians van viure: els seus costums socials, la seva manera de pensar i de parlar, el que pensaven de la naturalesa humana, les tradicions de les seves religions paganes. L'origen més pregon de la discriminació contra la dona va ser una visió de món que encara no havia estat guarida per la visió que va dur Jesús.

Durant dinou segles els cristians van continuar tolerant l'esclavitud per no haver captat plenament la igualtat fonamental de tots els éssers humans que es desprèn del missatge de Jesús. És a dir, en el nostre cas: els cristians van discriminar la dona perquè encara pensaven com a pagans i no tenien la plenitud de la visió de Jesús. Però això no és pas tot...

Racionalització

Sí, la cultura pagana va ser la causa del problema. Però no pas l'única. Mirem el cas paral·lel de l'esclavitud al qual ens acabem de referir. Els primers cristians van acceptar l'esclavitud perquè l'acceptava la societat pagana en la qual vivien. Aleshores, els predicadors i els ensenyants van començar a justificar l'esclavitud amb textos de l'Antic Testament, del

temps anterior a Jesús, textos que no miraven la dona com després va mirar-la Jesús.

Doncs el mateix va passar amb el tema de la dona. A l'Antic Testament, els pares i els marits governaven les seves famílies. Els sacerdots i els levites del Temple eren homes. Les dones no podien presentar el seu propi sacrifici al Temple ni fer vots pel seu compte. La dona estava subjecta en tot a l'home, i això era vist com una càrrega que gravitava sobre la dona per causa de la transgressió que va cometre Eva al Paradís: *El teu home et dominarà* (Gn 3, 18)...

Doncs bé, els predicadors cristians van començar a aplicar això també a les dones cristianes. Interpretaren algunes de les accions de Jesús a la llum de l'Antic Testament, sense adonar-se'n que Jesús, com digué Pau, havia vingut a posar en marxa una creació completament nova (2 Cors 5,11).

El missatge de Jesús

En el seu ministeri Jesús va posar especial atenció en les necessitats de les dones. Quan la dona que patia una hemorràgia va tocar Jesús des de darrera, "s'adonà a l'instant de la força que havia sortit d'ell" (Mc 5, 21-43). La dona sirofenícia va suplicar a Jesús que expulsés un dimoni de la seva filla (Mc 7, 24-30). Jesús també va reaccionar als gestos silenciosos de la dona: la prostituta penedida que va ungir els peus de Jesús (Lc 7, 36-50), la vídua que plorava rere el fèretre del seu fill (Lc 7, 11-17), la dona encorbada per l'artritis (Lc 13, 10-17), la vídua que va posar dues monedetes a la bacina del temple (Lc 21, 1-4) i les dones de Jerusalem que ploraven quan passava amb la creu (Lc 23, 27-31).

Per a la seva ensenyança, Jesús va prendre exemples de la vida de les dones tant com de la dels homes. Sabia que les dones guarden els seus tresors en cofres i que encenen una llàntia al capvespre (Mt 6, 19-21; 5, 15-16). Va parlar dels nens que juguen a la plaça i de les nenes que s'il·lusionen amb les arres per a les seves noces (Mt 11, 16-19; 25, 1-13). Sovint va dir les seves paràboles per parelles, una sobre una dona, en paral·lel amb una altra sobre un home: la mestressa de casa que posa llevat a la massa (Lc 13, 20-21), la dona que perd una moneda (Lc 15, 8-10) i la vídua pobre que dóna la tabarra al jutge (Lc 18, 1-8)...

Jesús va convidar homes i dones a entrar en el Regne del Déu de l'amor, pel baptisme. Les dones van

rebre el mateix baptisme que els homes. Això va ser un canvi revolucionari. En els temps de l'Antic Testament, les dones no eren personalment membres de l'Aliança, perquè no estaven circumcisesades. Eren part de l'Aliança indirectament: a través dels seus pares o dels seus marits. No podien presentar els seus propis sacrificis. Però Jesús va canviar tot això. Cada dona batejada ve a ser un "altre Crist", igual que l'home: "tots els qui heu estat batejats en Crist us heu revestit de Crist. Ja no hi ha jueu ni grec, esclau ni lliure, home ni dona" (Gal 3, 28) Cada dona batejada comparteix plenament la missió que Crist té com a sacerdot, profeta i rei.

Jesús va escollir dotze homes com els seus apòstols. Va escollir homes perquè havien de reemplaçar els dotze antics patriarques. Escollint només homes no va pas voler excloure d'aquest ministeri en el futur a les dones. Si va escollir només jueus entre els primers doze; volia que tots els futurs ministres fossin jueus?

Però, de fet, les dones van ser ministres, varies l'acompanyaven en el seu ministeri: Maria de Magdala, Joana l'esposa de Cuses, el primer ministre d'Herodes, Susanna i moltes altres (Lc 8, 1-4).

Jesús va confirmar-ho en el darrer sopar. Va voler que fos un sopar pasqual (Lc 22, 7-16). Ara sabem que les dones sempre van participar en els àpats de les comunitats de Jesús de les quals parlen els evangelis. Tota la família havia de prendre part al sopar pasqual, segons el ritual (Ex 12, 1-4). Els evangelis esmenten l'arribada de Jesús i dels Dotze aquella tarda (Mc 14, 17), però altres deixebles havien estat preparant-ho tot, dones entre ells. És segur que la seva mare, Maria, i altres deixebles hi eren.

Va ser a tots els deixebles, homes i dones, a qui Jesús digué: "Mengeu-ne tots, això és el meu cos. Feu-ho en memòria meva". Aquí, el "tots" inclou homes i dones. Ningú no ha dubtat mai que Jesús volgués que les dones rebessin la comunió tant com els homes. Com es pot dubtar que Jesús habilités les dones tant com els homes per celebrar la seva memòria a través de l'Eucaristia? El Concili de Trento va afirmar el 1562 que Crist va instituir el sacerdoci eucarístic precisament amb les paraules "Feu això en memòria meva". Si va ser així, les dones, no estan també habilitades per a ser sacerdots en nom de Crist?